

**КОМПЛЕКТ
ДО ПІДРУЧНИКА**

**КАЛЕНДАРНО-
ТЕМАТИЧНЕ
ПЛАНУВАННЯ**

**МЕТОДИЧНІ
РЕКОМЕНДАЦІЇ**

ПРЕЗЕНТАЦІЇ

**РОБОЧИЙ
ЗОШИТ.
4 КЛАС**

Автор:
**Григорій
ЛИШЕНКО**

ВИДАВНИЦТВО "ГЕНЕЗА"
СТВОРИЛО СУЧАСНИЙ ПІДРУЧНИК
ДЛЯ ПОКОЛІННЯ Z І ALPHA!
ДІТИ БУДУТЬ У ЗАХВАТІ!
ВЧИТЕЛЯМ – ПОВНИЙ КОМПЛЕКТ
МЕТОДИЧНОЇ ПІДТРИМКИ
ДЛЯ ЛЕГКОЇ ТА ЕФЕКТИВНОЇ
РОБОТИ

<https://geneza.ua/pochatkova-shkola>

**ВІРШОВАНЕ
МОТИВАЦІЙНЕ
ЗВЕРНЕННЯ
ДО УЧНІВ**

Дорогі друзі!

У четвертий рік у школі!
Справ попереду доволі:
полічити, позмагатись,
із дробами розібратись,

результат спрогнозувати,
вміти площу визначати,
вправно множити письмово
і ділить безпомилково!

Пригодиться у житті
математика завжди!

**УМОВНІ
ПОЗНАЧЕННЯ**

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ:

- межа матеріалу уроку
- ↑ — усне завдання
- ▶ — додаткове завдання
- ⚙ — завдання для самопідготовки
- * — завдання підвищеної складності
- 🧩 — робота в парах
- 👥 — робота у групах

ЗМІСТ

ЗМІСТ

Додаткові вправи	Зміст матеріалу за 3 клас
Письмове множення і ділення трицифрових чисел	Дроби
Нумерація багатоцифрових чисел	П'ятицифрові числа
Шестицифрові числа	73
Величини	85
Одиниці вимірювання маси та об'єму	87
Міри часу	89
Одиниці вимірювання площі	100
Додаткові вправи	115

РОЗДІЛ

**МНОЖЕННЯ І ДІЛЕННЯ БАГАТОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ
НА ОДНОЦИФРОВЕ ЧИСЛО**

Множення на одноцифрове число

172. Прочитай про дію множення та її закони.

↑ Помножити натуральне число 3 на натуральне число 5 означає знайти суму п'яти доданків, кожен з яких дорівнює 3: $3 \cdot 5 = 3 + 3 + 3 + 3 + 3$.

Числа 3 і 5 називають множниками, а вираз $3 \cdot 5$ — їх добуток.

Пам'ятай: $a \cdot 1 = a$, $a \cdot 0 = 0$.

Переставний закон множення. Для будь-яких натуральних чисел a і b виконується рівність $a \cdot b = b \cdot a$, яка виражає переставний закон множення.

Від перестановки множників добуток не змінюється.

Сполучний закон множення. Для будь-яких натуральних чисел виконується рівність $(a \cdot b) \cdot c = a \cdot (b \cdot c)$, яка виражає сполучний закон множення.

Щоб добуток двох чисел помножити на третє число, можна перше число помножити на добуток другого і третього чисел.

Наприклад: $(3 \cdot 5) \cdot 2 = 3 \cdot (5 \cdot 2)$. У лівій і правій частинах рівності маємо той самий добуток 30.

З переставного та сполучного законів множення дістаємо ще одну властивість.

У добутку кількох множників можна переставляти множники і брати їх у дужки в будь-який спосіб.

Наприклад: $3 \cdot 4 \cdot 25 \cdot 30 = (3 \cdot 30) \cdot (4 \cdot 25)$.

**ТЕМА
УРОКУ!**

ТЕМА

16

НУМЕРАЦІЯ БАГАТОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ

УСНІ ВПРАВИ

Множення на круглих десятках

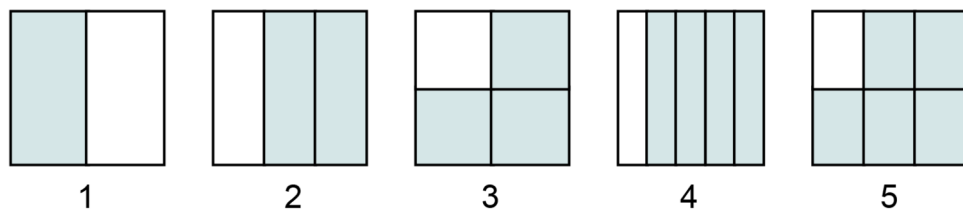
380. $2 \cdot 10$ $53 \cdot 100$ $18 \cdot 1000$ $8 \cdot 10\,000$
 $6 \cdot 10$ $15 \cdot 100$ $15 \cdot 1000$ $2 \cdot 100$

401. 1) $31 \cdot 20$ $42 \cdot 200$ $20\,000 : 100$ $400 \cdot 12$
 2) $x : 200 = 200$ $x - 200 = 200$
 $x \cdot 200 = 200$ $200 + x = 200$

ДОМАШНІ ЗАВДАННЯ

271. З ділянки зібрали 248 ц капусти, буряків — у 2 рази менше, ніж капусти, а моркви — на 84 ц менше, ніж буряків. Скільки всього центнерів овочів зібрали?

272. На скільки рівних частин поділено кожний квадрат? Назви кожну незафарбовану частину квадратів. Скільки і яких частин у квадратах зафарбовано?

228. 1) Прочитай пояснення про дію ділення.

Діленням називають дію, за допомогою якої за добутком двох множників і одним із цих множників знаходять другий множник.

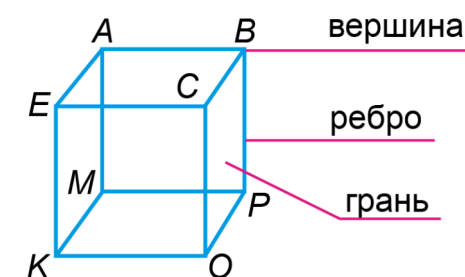
$$80 \cdot 3 = 240 \quad 240 : 3 = 80$$

Число 240 називають *діленим*, 3 — *дільником*, 80 — *часткою*. У множині натуральних чисел дія ділення не завжди виконується. Наприклад, щоб поділити 50 на 6, треба знайти таке число x , для якого $6 \cdot x = 50$. Такого натурального числа не існує, бо $6 \cdot 8 = 48$, а $6 \cdot 9 = 54$. У множині натуральних чисел завжди можливе ділення з остачею: $50 : 6 = 8$ (ост. 2).

2) Наведіть власні приклади на ділення без остачі та з остачею. Перевірте одне одного.

229. Прочитай про властивості частки, розглянь приклади.

278.* Розглянь паралелепіпед. Скільки в нього вершин? ребер? граней?

Побудуй паралелепіпед у зошиті, познач вершини, запиши ребра та грані.

ЧІТКЕ ПОЯСНЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

ВПРАВИ ПІДВИЩЕНОЇ СКЛАДНОСТІ

**ЗАВДАННЯ,
СПРЯМОВАНІ НА
ФОРМУВАННЯ
КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ**

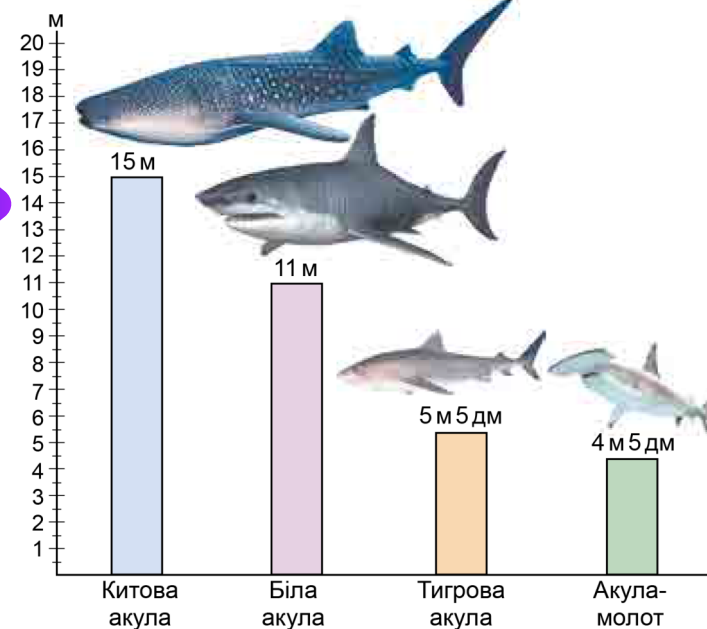
**ЯКІСНИЙ
РІЗНОМАНІТНИЙ
ІЛЮСТРАТИВНИЙ
МАТЕРІАЛ**

**ЦІКАВІ
ТЕМАТИЧНІ
РУХАНКИ**

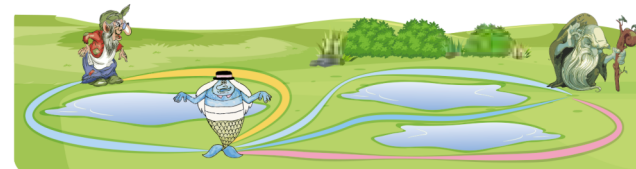
27. Для благодійного ярмарку учні разом з батьками спекли 130 мафінів, круасанів — на 50 шт. менше, а імбирного печива — на 60 шт. менше, ніж мафінів та круасанів разом. Скільки спекли імбирного печива?

85.* У Міжнародний день грамотності (8 вересня) писали диктант 48 учнів двох шкіл. Учнів першої школи було у 2 рази менше, ніж другої. Скільки учнів кожної школи брало участь у написанні диктанту?

61.* Від Баби-Яги до Водяника ведуть 2 дороги, а від Водяника до Лісовика — 3 дороги. Скількома способами Бабі-Язі можна дійти до Лісовика, якщо треба зайти до Водяника?

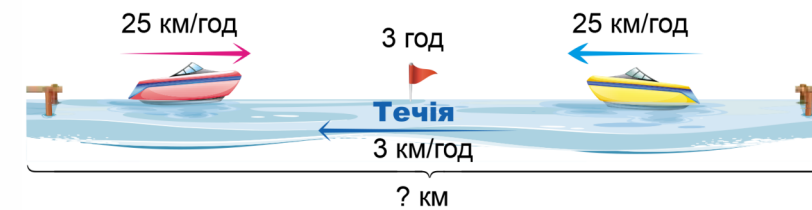

Руханка «Потяг у казку» (із серії «3 любов'ю до дітей»)

62. $(12 - 7) \cdot 8$ $(40 + 24) : 64$
 $(3 + 9) \cdot 7$ $40 + 24 : 4$
 $80 : (20 \cdot 2)$ $80 : 20 \cdot 2$

133. Від двох пристаней одночасно назустріч один одному вийшли два катери. Швидкість кожного з них у стоячій воді становила 25 км/год. Через 3 год вони зустрілися. Яка відстань між пристанями, якщо швидкість течії річки — 3 км/год? Врахуй, що швидкість руху об'єкта за течією більша, ніж власна, на швидкість течії, а проти течії — на стільки ж менша.

Розв'яжи задачу двома способами.

134. За коротким записом складіть та розв'яжіть задачу.

- а) v човна в стоячій воді — 16 км/год
 v течії — 2 км/год
 v човна проти течії — ?
 v човна за течією — ?
 б) v човна за течією — 18 км/год
 v човна в стоячій воді — 16 км/год
 v човна проти течії — ?
 v течії — ?

103. У Київському метрополітені три лінії: червона, зелена та синя. На зеленій лінії 35 поїздів. Це $\frac{1}{3}$ всієї кількості поїздів метрополітену. Скільки всього поїздів на трьох лініях?

Станція «Дніпро» Київського метрополітену

Зміни запитання, щоб у розв'язанні додалася ще одна дія.

249. Довжина стрибка вивірки звичайної (білки) сягає 6 м, а білки-летяги — у 5 разів більшу. За скільки стрибків білка звичайна подолає відстань, яку білка-летяга долає за три стрибки?

Вивірка звичайна

Летяга звичайна

**ВИКОНАННЯ
ЗАВДАНЬ
ІНДИВІДУАЛЬНО,
В ПАРАХ, У ГРУПАХ**

**МАЛЮНКИ,
СХЕМИ,
ДІАГРАМИ
ДО ЗАВДАНЬ**

**ДОДАТКОВІ
ЗАВДАННЯ**

**ДОМАШНЄ
ЗАВДАННЯ**

<https://geneza.ua/pochatkova-shkola>

УРОКІВ:

РОЗДІЛІВ:

ЗАСВОЄННЯ
НОВОЇ ТЕМИ
ЧЕРЕЗ ЧІТКІ
ПОЯСНЕННЯ

ВПРАВИ
НА ПЕРЕВІРКУ

СУЧАСНІ
ЦІКАВІ
ЗАВДАННЯ,
ГАРМОНІЙНО
ПОЄДНАНІ З
ДОЦІЛЬНИМ
ІЛЮСТРАТИВНИМ
МАТЕРІАЛОМ

214. $420 : 60 = 420 : (6 \cdot 10) = (420 : 10) : 6 = 42 : 6 = 7$
Поясни, чому для знаходження частки можна спочатку поділити 420 на 10, а потім знайдену частку 42 поділити на 6.

215. Розглянь, як виконали ділення письмово.

Пояснення. Дільник є двоцифровим числом, тому перше неповне ділене повинно мати не менше ніж дві цифри. Перше неповне ділене 54 дес. У частці — 2 цифри: ставимо 2 крапки.

$$\begin{array}{r} 540 \overline{) 20} \\ 40 \overline{) 27} \\ 140 \\ 140 \\ 0 \end{array}$$

Дізнаємося, скільки десятків буде в частці: поділимо 54 на 10 і знайдемо частку 5 поділимо на 2, буде 2. Дізнаємося, скільки десятків не поділили: $54 - 40 = 14$. Перевіримо цифру десятків частки: залишилося десятків менше від 20, отже, цифру десятків дібрали правильно. На місці першої крапки в частці пишемо 2.

Утворимо неповне ділене з одиниць: 14 дес. — це 140 од. Дізнаємося, скільки одиниць буде в частці: 140 поділимо на 10 і знайдену частку 14 поділимо на 2, буде 7. Дізнаємося, скільки одиниць поділили: $7 \cdot 20 = 140$.

Усі одиниці поділилися, отже, цифру одиниць дібрали правильно. У частці пишемо 7. Частка чисел 540 і 20 дорівнює 27.

216. Виконай ділення. Перевір множенням.

$$510 : 30 \quad 630 : 90 \quad 870 : 30 \quad 900 : 20$$

217. Із шахти відправили руду: 900 т у вагонах по 60 т і 850 т — у вагонах по 50 т. Яких вагонів відправлено більше і на скільки?

Заміни 60 т на 50 т і розв'яжи задачу двома діями.

373. В інтернет-магазині за добу продали 54 моноколеса. Це у 3 рази менше, ніж велосипедів, і на 27 шт. менше, ніж самокатів. Скільки всього колісних транспортних засобів продали в інтернет-магазині за добу?

Моноколесо

225. Два літаки одночасно вилетіли з аеродрому в протилежних напрямках. Через 10 хв після вильоту відстань між ними була 270 км. Перший літак летів зі швидкістю 15 км/хв. З якою швидкістю летів другий літак? Розв'яжи задачу двома способами. Вирази швидкість у км/год.

$$226. \quad 5 \cdot 340 - 2400 : 10 \qquad 3 \cdot 549 + 2015 \cdot 7$$

Ділення на одноцифрове число

$$227. \quad \begin{array}{llll} 20 \cdot 6 & 300 \cdot 4 & 5 \cdot 60 & 6 \cdot 300 \\ 25 \cdot 4 & 33 \cdot 2 & 12 \cdot 30 & 200 \cdot 4 \end{array}$$

228. 1) Прочитай пояснення про дію ділення.
Діленням називають дію, за допомогою якої за добутком двох множників і одним із цих множників знаходять другий множник.

$$80 \cdot 3 = 240 \quad 240 : 3 = 80$$

Число 240 називають *діленим*, 3 — *дільником*, 80 — *часткою*. У множині натуральних чисел дія ділення не завжди виконується. Наприклад, щоб поділити 50 на 6, треба знайти таке число x , для якого $6 \cdot x = 50$. Такого натурального числа не існує, бо $6 \cdot 8 = 48$, а $6 \cdot 9 = 54$. У множині натуральних чисел завжди можливе ділення з остачею: $50 : 6 = 8$ (ост. 2).

2) Наведіть власні приклади на ділення без остачі та з остачею. Перевірте одне одного.

229. Прочитай про властивості частки, розглянь приклади.

1. Щоб поділити число на добуток двох чисел, достатньо поділити це число на один із множників, а потім результат поділити на другий множник.

$$120 : (2 \cdot 3) = 120 : 2 : 3 = 60 : 3 = 20$$

73.* У двох дитячих командах із хортингу було 96 спортсменів. У першій команді спортсменів було у 2 рази більше, ніж у другій. Скільки спортсменів було в кожній команді?

На дозвіллі дізнайся в інтернеті про дитячу юнацьку гру «Хортинг-патріот».

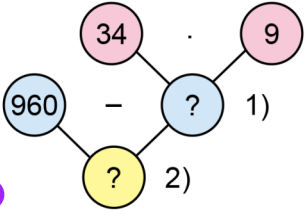
У МЕЖАХ РОЗДІЛІВ
ЗБАЛАНСОВАНО
НАВЧАЛЬНИЙ
МАТЕРІАЛ,
ВПРАВИ НА
ЗАКРІПЛЕННЯ ТА
ДОДАТКОВІ
ЗАВДАННЯ

ДОДАТКОВІ
ВПРАВИ

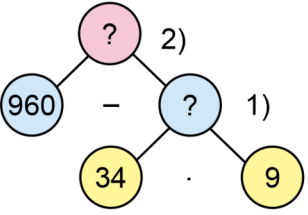

**КОМПЕТЕНТІСНИЙ
ПІДХІД
РЕАЛІЗОВАНО
ЧЕРЕЗ
ЗАСТОСУВАННЯ
ІГРОВИХ,
ПРОБЛЕМНО-
ЕВРИСТИЧНИХ,
ІНТЕРАКТИВНИХ
ПЕДАГОГІЧНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ**

1-й учень

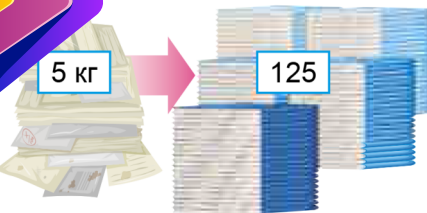
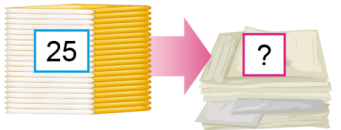

2-й учень

Перевір, чи правильно ти пояснив/пояснила міркування учнів.

1-й учень. Знаючи, що Русалонька розклала в 9 скриньок по 34 перлини, можна знайти, скільки всього перлин вона розклала. А знаючи, скільки перлин розклала і скільки їх було, можна знайти, скільки перлин залишилося розкласти. Про це й запитується в задачі. Складемо план розв'язування.

320. З 5 кг макулатури можна виготовити 125 шкільних зошитів. Скільки кілограмів макулатури потрібно зібрати, щоб виготовити 25 таких зошитів?

**ВПРАВИ
З ТЕМИ НА
«БЕРЕГАХ»
СТОРИНОК**

347. У січні й лютому художники та художниці майстерні петриківського розпису розмалювали 280 виробів, а в лютому та березні — 390 виробів. Усього за три перших місяці року було розмалювано 540 виробів. Скільки виробів було розмалювано в кожний із перших трьох місяців року?

Твори декоративного народного малярства — петриківського розпису

304.* За 4 дні дівчинка прочитала 64 сторінки книжки, а залишилося читати $\frac{2}{3}$ кількості сторінок. За скільки днів вона закінчить читати всю книжку, якщо за день читатиме по стільки само сторінок? Розв'яжи двома способами.

364. Розшифруй назву одного з державних символів України, розставивши букви за значеннями виразів від найменшого до найбільшого.

Р $3400 \cdot 100 + 100$	О $(80 + 20) \cdot 100$
А $4800 : 4 \cdot 3$	П $900 - 10 \cdot 10$
Р $80 + 20 \cdot 100$	П $4800 : 3 \cdot 4$

Що ти знаєш про державні символи України?

**ОБИРАЙТЕ ПІДРУЧНИКИ НА САЙТІ [IM30](https://im30.com)!
САМЕ ВИ СТВОРЮЄТЕ НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ ДЛЯ ВАШИХ УЧНІВ!**

<https://geneza.ua/pochatkova-shkola>